

NOKTALAMA

YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bütün
okullara tavsiye edilmiştir.

M. B A H A T O V E N

ALTINCI TABI

İSTANBUL

SATIŞ MERKEZİ — KANAAT KİTABEVİ

1 9 4 6

AMATEUR

REPUBLICAN PARTY

THE AMATEUR

REPUBLICAN PARTY

THE AMATEUR

REPUBLICAN PARTY

THE AMATEUR

1888

NOKTALAMA

YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER

HER HAKKI MAHFUZDUR

NOKTALAMA

YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bütün
okullara tavsiye edilmiştir.

M. BAHA TOVEN

ALTINCI TABI

İSTANBUL
SATIŞ MERKEZİ — KANAAT KİTABEVİ
1946

BİRİKİ SÖZ

Bu küçük kitap, eskiden *Usulü Tenküt* denilen noktalamaya merak edip te müracaat edecek esaslı bir şey bulamıyanların arzusunu kısmen tatmin etmek için yazılmıştır.

Başlangıçta görülen cümle şeması risalenin içinde kullanılan tabirlerin iyi anlaşılması maksadıyla oraya konmuştur. Cümlelere verilen isimleri garip bulanlar bu garabeti onları anlatmak için başka bir tabir bulamıyan muharririn aczine bağışlayabilirler.

İşaretlerden bazılarının isimleri yabancıdır. Sebebi bu işaretlere bizde henüz bir isim verilmemiş olmasıdır. İçlerinde pek yaygın olımıyanları, bazı kimselere hiç görülmemiş veya işitilmemiş gibi gelecekleri de vardır. Zararı yok ; gitgide, ötekiler gibi, belki bunlara da alışılr.

En sonuna prova tashiinde kullanılan işaretlerle beraber bir provanın nasıl tashih edileceğini gösterir bir de nümune konmuştur. Maksat, bu gibi işlerle uğraşacaklara bir örnek vermektir.

B. T O V E N

Az zamanda çok rağbet gören bu eserin büyük bir ihtiyacı karşıladığı anlaşılıyor. Gösterilen rağbete biz de lâkayt kalmadık. Bu yeni tabında yer yer ilâvelerle onu daha istifadeli bir şekle sokmağa çalıştık B. T.

İÇİNDEKİLER

Cümleler	7
Noktalama	9
Virgül	9
Noktalı Virgül	14
Nokta	16
İki Nokta	17
Üç Nokta	18
Sorma	19
Hayret, Nida	19
Çizgi	20
Küçük Çizgi	22
Parantez	22
Braket	23
Tırnak	24
Karet	27
Kapıal Harfler	28
İtalik Harfler	31
Provada Kullanılan İşaretler	32
Prova Tashihi	34
Provanın Düzeltilmiş	35
Doğrular, Yanlışlar	36

C Ü M L E L E R

B A S İ T C Ü M L E

1. Hasan geldi.
2. Hava soğuk (tur) = İsmi cümle.
3. Şu fotoğrafa bir bakınız.
4. Bu resimde her şey bize hayret veriyor.

S. = Sübjekt veya fail, *özne*.

P. = Prediket veya fiil, *yüklem*.

1. S. Hasan
P. geldi.
2. S. Hava
P. soğuk (tur).
3. S. (Siz)
P. Şu fotoğrafa bir bakınız.
4. S. Bu resimde her şey
P. bize hayret veriyor.

K A T İ Ş İ K C Ü M L E

Şimşek çakar, gök gürlер.

1. Basit : Şimşek çakar,
S. Şimşek
P. çakar,
2. Basit : Gök gürlер.
S. Gök
P. gürlер.

KARİŞİK CÜMLE

Şimşek çakınca gök gürlür.

1. Bağlı cümle : Şimşek çakınca

S. Şimşek.

P. çakınca

2. Baş cümle : Gök gürlür.

S. Gök

P. gürlür.

KATİŞİK KARİŞİK CÜMLE

Hava kararır, şimşek çakınca gök gürlür.

1. Basit (veya ayrı) c. : Hava kararır.

S. Hava

P. kararır.

2. Bağlı c. : Şimşek çakınca

S. Şimşek

P. çakınca

3. Baş c. : Gök gürlür.

S. Gök

P. gürlür.

KATİŞİK SÜBJEKT

Bu hava, bu su, bu güzellik nerede var!

S. Bu *hava*, bu *su*, bu *güzellik*

P. nerede var!

KATİŞİK PREDİKET

Sular taşı, birçok evleri bastı.

S. Sular

P. taşı, birçok evleri bastı.

N O K T A L A M A

Noktalamada işimize yarıyan işaretler yerli yerinde, doğru olarak kullanılırsa yazdığımız şeyin manası daha açık ve daha kolay anlaşılır. Fakat bu işaretler, bilhassa virgüller, karışıklığa meydan vermemek şartıyla, mümkün olduğu kadar az kullanılmalıdır.

Yazıda kullanılan noktalar ve başlıca işaretler şunlardır :

1. Virgül	7. Hayret, nida !
2. Noktalı virgül	8. Çizgi —
3. Nokta	9. Küçük çizgi -
4. İki nokta	10. Parantez ()
5. Üç nokta	11. Braket []
6. Sorma	12. Tırnak « »

1. VİRGÜL. Şuralarda kullanılır :

1. Bir tarihte şehir isminden sonra.
İstanbul, 2 Mart 1946
2. Bir cümle içinde bir ayarda olan kelimelerden sonra.

Bu hava, bu su, bu güzellik nerede var !

3. Birine hitab ederken kullanılan kelimeleri ayırmakta.

Necmi, bana doğrusunu söyle.

Yavrum, senin adın ne ?

Nerede idin, baba ?

4. Cümlelerin içinde katışık subjektler ile prediketleri ayırmakta.

Küfeli atlar, yüklü arabalar, telâşlı

insanlar şimdi bu kasvetli sokakları canlandırmıştı.

O şimdi artık işten bir zevk duyuyor, akşamlara kadar çalışıyordu.

Hepsi koşuyorlar, şakalaşıyorlar, haykırıyorlardı.

5. Birbiri arkasından gelen dizi halinde kelime gruplarıyla küçük ayrı cümleler arasında. Devlet adamları, yakın bir harbin önüne geçmek için, en son çarelere baş vurur gibi, gayret sarfediyorlardı.

Harmanlar kalkıyor, bağlar bozuluyor, yemişler taşınıyordu.

Çanlar çalındı, bayraklar asıldı, şenlikler yapıldı ama, hani bu işin sonu?

6. İktibas edilen kısa bir parça, bir sual veya bir darbe mesel cümlelerin diğer kısmından bir virgül ile ayrılır.

« Kimsenin hürriyetine dokunmayınız, » dediler.

Birden sordu, « Böyle yalnız nereye gidiyorsunuz ? »

Bizim atalarımızın dediği gibi, « Yuvayı yapan dişi kuştur. »

7. *Lâkin, fakat, amma, ancak, yahut, ne... ne, çünkü, zira* gibi basit bağlama edatlarıyla bağlanmış katışık bir cümlelerin nisbeten kısa parçalarını ayırmakta.

Hava açıldı, fakat sokaklar hâlâ çamurlu idi. Biletlerin hepsi satılmıştı, amma iyi birkaç yer daha vardı.

NOT 1. Bunlardan başka bir edat olur ve

cümleler kısa olmazsa o vakit noktalı virgül kullanılır.

NOT 2. Cümleler çok kısa, sübjektleri de bir olursa bağlama edatından evvel virgül istemez.

Çekecek fakat kurtulacak.

8. Sübjekt prediketten çok uzak düştüğü veya yanı başındaki kelime ile manaca karışmak ihtimali olduğu yerlerde.

Şakir Efendi, biraz sonra derin bir sessizliğe gömülen komşusunun evine şüpheli nazarlar atarak söyleniyordu. Dünyayı çeviren hacı, öküzün oyununa gelmişti.

Gökten inen sıcak, yanakları yakıyordu. Kar, izleri örtmüştü.

Çalış baban gibi, eşek olma.

9. Üst tarafındaki sözü izah veya tavsif eden ve bedel denilen kelimeyi veya kelime gruplarını ayırmakta.

Çember sakallı adam, lâz oğlu, onu yanına çağırdı.

Nermin, paşanın küçük kızı, elimden gülü kaptı, parçaladı, yere attı.

NOT. Bedel denilen kelimeye fazlaca ehemmiyet veriliyorsa iki çizgi arasına alınır.

10. Bir cümle içinde *evet*, *hayır* kelimelerinden sonra.

Evet, bu ağaçlar içinde yine o fakir işçi ile karşı karşıya gelmiştim.

Hayır, bilâkis, o şaşırdı.

11. Tırnak işareti içine alınacak tam bir cümleden evvel.

Bu defa, «Türkiyede sanayiın himayesi lâzım mıdır, değil midir?» meselesi...

12. Bir ismi tavsif eden birden fazla sıfatların herbirinden sonra.

Baban şen, neş'eli, hatta biraz da geveze bir adamdı.

Eğer sıfatlardanher biri bir kelime grupunu tavsif ediyorsa virgüle hacet yoktur. Bunu şöyle de izah edebiliriz: Eğer sıfatlardan sonuncusu tavsif ettiği isimle bir evvelkine nisbeten daha yakından alâkadar ise aralarında virgül istemez, onunla bir grup teşkil eder.

Evinde üstü meşin kaplı büyük bir tahta sandık vardı.

13. Bir cümleyi tadil eden zarflardan, zarf gruplarından sonra.

Sonra, hepimiz gezmeğe gideriz.

Her şeyden evvel, anneni bir gör.

14. Cümle ile gramerce pek alâkası olmıyan yerlerde belki, ihtimal ki, tabii, muhakkak, fazla olarak, meselâ, kim bilir, şüphesiz, elbette, öyle zannediyorum, doğrudur, işittiğimize göre, hiç şüphe yok, zaten, esasen gibi kelimeleri, kelime gruplarını ve küçük cümleleri ayırmakta.

Bu mükemmel zengin sofradan, kim bilir, kaç kişi aç kalkmıştı.

Bu işin neticesi, tabii, Londra'ya gidip geldikten sonra anlaşılacaktı.

15. Bir cümleinin içinde ikinci derecede ehemmiyetli olan kelime ve kelime gruplarıyla küçük cümleleri ayırmakta.

Bu gibi kelime ve cümleler asıl tam cümleyi

zenginleştirirler ve çok kere bazı kelimelerin manasını şu veya bu suretle değiştirirlerse de atıldıkları takdirde ana cümlenin manasını yine bozmazlar.

İnsan, elinden geldiği kadar, herkese iyilik etmelidir.

Kolera zamanında, bütün mektepler kapalı iken, çocuklar sinemalardan hiçbirine giremezlerdi.

16. Hafif ve ehemmiyetsiz nidalarda hayret işareti yerine.

Aman, elini yakarsın.

Yavaş, düşersin.

17. Çift çift bulunan kelimelerden veya kelime gruplarından sonra.

İyiliğinde veya hastalığında, sıkıntılı halinde veya ferahlı zamanında, o yine hep aynı nikbinliği gösterirdi.

18. Karışık bir cümlenin bir ayarda bulunan bağlı cümlelerini ayırmakta.

Dün ansızın Ankara'dan geldiği, bugün de hemen İzmir'e gideceği için sizi göremiyecek.

NOT 1. Başka yerlerde bağlı cümle ile baş cümle virgül ile birbirinden ayıramaz.

Yanlış : Göz görmeyince, gönül katlanır.

Doğru : Göz göremeyince gönül katlanır.

NOT 2. Ki edatı iki cümleyi birbirine bağladığı için virgül ile ayrılmalıdır.

19. Mektuba başlarken.

Sevgili Kardeşim,

Muhterem Babacığım,

20. Cümleye değil ile tezat teşkil eden bir ifadeden sonra.

Rıza Tefvik doktor değil, bir filozof şair olarak tanınmıştır.

Su değil, mevsimin havası akan.

21. Bir fiilin veya açık bir surette anlaşılan bir kelimenin atıldığını anlatmak için.

Annem İzmir'de doğmuş ; babam, İstanbul'da.

Hayırdır inşallah demeğe kalmadı, hazret pencereye koştı ; ben de, arkasından.

2. NOKTALI VİRGÜL. Bu işaret ayrı bir cümle ile bağlı bir cümle arasında veya bir cümle ile bir kelime grubu arasında, hele sübjektten sonra, hiçbir vakit kullanılmaz ; guralarda kullanılır :

1. Bir cümlenin bir bağlama edatı ile bağlı olmıyan uzunca ve müstakil parçaları arasında.

Biri esmer, uzun boylu, endamlı idi ; göğsü, dar yeleğinin altında genç, gürbüz duruyordu.

Ona kumlu, kapanık, derin bir havuz buldular ; ferah ferah, zevkli zevkli yıkandı.

Bilmediğin bir şeyden hiç bahsetme ; bildiğinden de pek az bahset ; söyleyeceğin sözü düşünerek söyle.

2. Cümleler arasında tezat varsa.

Sert olup asılma ; yumuşak olup basılma.

3. Katışık bir cümlenin hernekadar, hem de, hernasılsa, bundan başka, bu sebepten, bunun üzerine, bundan bu yüzden, bununla

beraber, yine, bu itibarla, bir kat daha, şimdiye kadar, daha, henüz, hâlâ bağlantılarıyla veya aksi takdirde, tıpkı, o veçhile, ona göre, öyle ise gibi zarf bağlarıyla birleşmiş olan parçaları arasında.

Aylarca evin kirasını veremediler; bu yüzden ev sahibi onların aleyhine dava açmağa mecbur oldu.

Üniversite mezunudur; bu itibarla kendisinden daha büyük işler beklenirdi.

O benim işim değildi; bundan başka ne yapacağımı da kimse söylemiyordu.

4. Katışık veya katışık karışık bir cümlemin lâkin, amma, ve, yahut, ne.ne, çünkü, zira bağlama edatlarıyla birleşmiş ve virgüllerle ayrılmış, nisbeten uzun parçaları arasında.

Sabri şimdi, yan gözle, onu tetkik ediyordu; lâkin o, okadar kapalı, şekilsizdi ki insana, ne iğrenme ne beğenme, hiçbir his vermiyordu.

Kadınlar ise taş gibi hissiz, kütük kadar hareketsiz ve donuk idiler; fakat hepsinin de nekadardır gülbüz, ne dinc ve sağlam vücutları vardı!

UMUMİ KAİDE. Noktalı virgül, tam bir cümlemin birbirini tamamlayan ve herbiri hemen tam bir mana ifade eden belli başlı kısımlarını ayırmakta kullanılır. Bir fikrin toplu olarak aynı cümlede ifade edilmesindeki maksat feda edilirse noktalı virgül bir nokta ile de değiştirilebilir.

Gök yüzünde zerre kadar bulut

yoktu ; güneş tepede parlıyor, ortalığı yakıyordu ; kuşların ötüşü, yüz binlerce yaz böceklerinin sesi havayı dolduruyordu.

NOT. Virgül de, noktalı virgül de birçok hallerde muharririn, muhtelif cümlelerle ifade ettiği fikirlerin yakından veya uzaktan birbirleriyle münasebetleri hakkındaki düşüncesine, kararına ve duygusuna bağlıdır. Sözün kıssı, biraz da keyif ve zevk meselesidir.

3. NOKTA. Noktanın kullanıldığı yerler şuralardır :

1. Beyanî ve emrî cümlelerden sonra.
Nerede ise mektepler tatil olacak.
Dediğime iyi dikkat et.
2. Bir cümleye tam bir cevap olan *evet*, *hayır*, *şüphesiz*, *elbette*, *hay hay* dan sonra.
— Siz kumar oynar mısınız ?
— Hayır.
3. Her biri bir kelimeye işaret olan harflerden ve kısaltmalardan sonra.
T. C. Türkiye Cumhuriyeti
Sok. Sokak - Gen. General
4. Bir ana hattının veya bir maddenin belli başlı parçalarını ayıran rakamlarla harflerden sonra. Bunlar parantez içine alınırsa nokta istemez.
1., 2., 3. ; yahut (1), (2), (3) ; veya 1), 2), 3)
a., b., c. ; yahut (a), (b), (c) ; veya a), b), c)
Parantez içine alınan bu rakamların bazan parantezsiz olarak bir virgül ile ayrıldığı da olur.

Bildiğimiz mahduttur : 1, Tabiat kanunlarını bilmiyoruz ; 2, eşyanın mahiyetini bilmiyoruz ; 3, bir meseleyi halledecek usulleri bilmiyoruz.

NOT. Sahife numaralarını gösteren rakamların ve serlevhaların sonunda nokta kullanılmaz. Serlevha bir cümle olursa nokta ister.

4. İKİ NOKTA. Üst tarafında geçen bazı söz ve fikirlerin alt tarafında daha iyi anlatılacağını bildirir. Şuralarda kullanılır :

1. Söz arasında geçen bazı ifadelerle söyleneyeceği sezdirilen kelime veya kelime gruplarının ve cümlelerin önünde.

Bu gibi ifadelerin içinde *diyordu ki, dedi ki, aşağıdaki, atideki, şu yolda, bu tarzda, şöyle, v. s.* gibi kelimeler bulunur. Bu hallerde iki noktadan sonra bir çizgi de kullanılabilir. Fakat bazan da geçen ifadeleri izah edecek bazı şeylerin söyleneceği sözün gelişinden anlaşılır.

Sert ve dik konuşmağa başlayan Osman *diyordu ki* : Yol uzundur, sefer güçtür ; hep yürüyeceksin, oralara gelince de gözünü açıp bir yer bulmağa çalışacaksın. Bak, ben karışmam, köyümü bulunca senden ayrılırım ; dargınlık olmaz, açlık belâsı. Anlaşıldı mı ?

Köylerde ne yapacağını sordu, anlattılar :

— Köylünün işine yaramalı, kendini sevdirmeli, asıl imamla iyi geçinmeli. Hatta onun ayağına karpuz kabuğu bile koymalı.

Dünyanın bütün şehirleri içinde en çok sevdiğim bir yer vardır : İstanbul !

2. İkinci parçanın birinciye izah ettiği yerlerde, tam bir cümlelerin parçaları arasında.

Otomobil kullanmasını öğrenmeğe çalışan acemi bazı kazalara uğrar : direksiyonu biraz sola çevirince yaya kaldırımının üstüne çıkar ; bir ağacın önünde durduğunu unutarak arkadan ona çarpar ; ustaca çıkayım derken garajın kapısını kırar.

3. Liste gibi bir şeyin veya dizi halinde bulunan cümlelerin önünde.

Geçen ay şu kitapları okudum : Ziya Gökalp, Kızıl Elma ; Reşat Nuri. Akşam Güneşi ; General Pertev, Öğütlerim.

Bu geceki yorgunluğumun birçok sebepleri vardır : dün gece geç yattım, bu sabah erken kalktım ve bütün gün bahçede çalıştım.

4. İktibas edilen uzun bir parçanın başında.
Yıl dönümü münasebetiyle Basvekil ayağa kalkarak şunları söyledi : « Sayın dinleyicilerim, bugün Halkevlerinin sekizinci yıl dönümünü... »

5. ÜÇ NOKTA. Söylenmesi arzu edilmeyen veya anlaşılması okuyanın takdirine bırakılan bazı sözlerin yerini tutar. Eskiden buna *rikat* takdiriyye derlerdi.

Beklemeğe vaktim yok, öyle müşkül bir haldeyim ki eğer hemen bana bir iş vermezseniz...

6. SORMA. Buna istifham işareti de denir, aşağıdaki yerlerde kullanılır :

1. Doğrudan doğruya bir şey soran cümlelerin veya kelimelerin sonunda.

Nerede oturuyorsunuz ? Ne ? Nasıl ?

NOT 1. Nakil suretiyle cümlelerin içine giren sualler sorma işareti almaz.

Bana nerede oturduğumu sordu.

NOT 2. Bazan cümle istifham şeklinde olmaz, yalnız cümlelerin sonundaki sorma işaretinden böyle olduğu anlaşılır.

— Bilselerdi ?

— Okulu kapamazlar, büyütürlerdi.

NOT 3. Sual şeklindeki ricalarda cümle bir nokta alır.

Lütfen kapıyı kapar mısınız.

2. Doğruluğundan şüphe edilen ifadelerle kelime ve rakamların yanına parantez içinde bir sorma işareti konur.

Çırağan Sarayı 1873 (?) te yapılmıştı¹.

NOT. Şaka etmek ve eğlenmek için bazı kelimelerin yanına parantez içinde sorma veya hayret işareti konmamalıdır. Maksat manadan anlaşılır.

Bu ne sık (?) şapka ya Rabbi !

cümlesinde sorma işaretine lüzum yoktur.

7. HAYRET, NİDA. Buna taaccüp işareti de derler, soralarda kullanılır :

1. Kuvvetli bir heyecan, hayret, şüphe veya alay ifade eden cümle veya kelimelerden sonra.

¹ Doğrusu 1872 dir.

O hasta gözlerin ne acıklı bir bakışı,
ne sessiz bir feryadı vardı!

Siz ne eli çabuk şeysiniz öyle!

2. İstifhamî olmakla beraber hayret ifade eden cümlelerden sonra.

Gönlümün ilk sevda busesini ben bir
ölünün sönmüş gözlerine mi tevdi
edecektim!

Bu çocuk banka müdürü ha! Olur mu hiç!

3. Bir cümle içinde yalnız kullanılan veya birinin dikkatini uyandıрмаğa yarayan nidalardan sonra.

Eyvah! Biz gene açıkta kaldık.

Yaşa! Ne güzel haber bu.

Ha, ha, ha! Beğendim, beğendim.

8. ÇİZGİ. Şuralar kullanılır:

1. Cümle tamamlanmakta iken fikirde birdenbire bir değişiklik olduğu zaman.

Dün çarşıda gezerken ahbablarınızdan

— ne idi o adamın ismi?

Bana başka bir fikir geliyor — ne
musibetti o köyün adı?

2. Bir şeyler sayılır veya sıralanırken onları kulâsa eden ifadeyi bu sayılan şeylerden ayırmakta.

Ziya, hava, gıda, hararet, rutubet — bunlar
hayatın beş esaslı rüknüdür.

3. Oldukça tam bir fikir ifade eden bir cümleye fazladan ilıştırilmek istenen kelime veya kelime gruplarından evvel.

Çocuk dediğiniz Bayan Perihan tam
benim yaşımdadır — otuz.

Dünyanın en kuvvetli, en cesur adamı — zamane Herkül'ü.

Buna hiç razı değilim — hiç!

Bukadar gürültüye, bukadar çırpınmaya rağmen sahrayı bugün bomboş görüyordu — bomboş, dümdüz, tıpkı bir çöl gibi.

4. Bir kelimeyi veya kelime grupunu izah eden, bedel gibi kullanılan ve daha ziyade göze çarptırılmak istenen ifadeler veya kelimeler virgül yerine iki çizgi arasına alınır.

Onun en kıymetli şeyleri — kitapları, çiçekleri, tabloları — o yaşta bir kadının en iyi dostlarıydı.

İkinci nokta — ameli tedris — daha çok ehemmiyetlidir.

5. Bir cümlenin parçaları arasına açıktan sıkıştırılmak istenen cümleyi ayırmakta.

Düşünmeli ki bu dudak — Bursa'daki Hoca Efendinin dediği gibi — beni mezarıma bile gülümsiye gülümsiye götürecektir.

İşte bu elbiseyi ve bu şapkayı — isterseniz inanmayınız — ben kendim diktim.

6. Konuşan iki kişiden her birinin sözleri başında,

— Nasıl, gördün mü?

— Evet.

— Ne yapacaksın?

— Boşayacağım.

7. Cümlenin virgül istediği yerlerde bu virgül çizgiden evvel konabilir.

Atatürk rejimi on beş yıldanberi hiç sendelemeden bütün engelleri devirerek yürüyor, — yürüyor, ne kelime! koşuyor.

9. KÜÇÜK ÇİZGİ. Satırın nihayetine sığmadığı için ikiye bölünen kelimenin satır nihayetinde kalan hecesinden sonra kullanılır. Hece tek bir harften ibaret ise satır sonunda bırakılmaz.

1. PARANTEZ. 1. Cümlelerin veya paragrafın ana fikrine yabancı olan, yahut ta cümlelerin içine izah yollu sokulan kelime, kelime gruplarıyla cümleler için çizgi, virgül yerine kullanılır. Bu üçünden (çizgi, virgül, parantez) birinin intihabı cümledeki fikrin icabına, bir de zevke bağlıdır.

1. Evet, şimdi zenginim; (kulağıma eğildi, bir isim söyledi) onunla iş yapıyorum, anlarsın ya!
2. Arkasında mor çizgili sarı atlastan bir yelek yahut gömlek vardı (yakasına bakarsan gömlek, düğmelerine ve ceplerine bakarsan yelek).
3. Sonra, birtakım mazeretler sayıp dökmeğe başladı (bunları zaten bekliyordum); fakat ben tekliflerimin hiçbirinden vazgeçmedim.
4. Zannederim ki beni aldattı (daha evvel başkasına söz verdiğini söyledi); ben de davette ısrar etmedim.

NOT 1. Parantezin yanında hiçbir nokta veya işaret kullanılmamalıdır, meğer ki cümlelerin yapılışı (yukarıda birinci, üçüncü ve

dördüncü misallerde olduğu gibi) buna lüzum gösterebilir.

NOT 2. Bir cümle dahilinde parantez içine alınan cümle küçük harfle başlar ve sonuna nokta almaz. Eğer cümle bir soru veya hayret işareti istiyorsa bunlar parantez içine girer.

2. Bir cümlede işaretler, bazan harfler, tarihler parantez içinde yazılır.

Makine yazısında bir çizgi (—) iki küçük çizgi (- -) ile gösterilir.

Tevfik Fikret (1867 - 1915) titiz ve temiz bir Türk şairi idi.

11. BRAKET. 1. Yahut köşeli parantez. Başkasına ait bir cümle veya fıkranın içine sıkıştırılacak kelime ve ifadeler için kullanılır. Bu kelime ve ifadeler bir şeyi izah için, bir yanlışlığı göstermek veya düzeltmek için, yahut ta eksik bir kelimeyi tamamlamak için sıkıştırılır. Parantez ile braket arasındaki fark şudur: Parantezi bir muharrir kendi eserinde kullanır; braketi ise başkasına ait bir fıkrayı naklederken aslında olmıyan birtakım kelime veya ifadeler için istimal eder. Parantez içinde parantez yerine de kullanılır.

1. « Ben ihtiyar bir adamım [o vakit doksan bir yaşında idi], daha uzun müddet yaşıyacağımı zannetmiyorum. »
 2. « Yeni Türk harflerinin kabulü 3 Teşrinisani 1927 [yanlış 1923] tarihindedir. »
 3. « İstanbul'da dil fethine çıkmak için artık şu birkaç asırda [n] fazla gecikemeyiz. »
- Birinci misalde *ihtiyar* kelimesini izah için,

ikincide bir tarihi düzeltmek için, üçüncüde aslında eksik olan bir harfi tamamlamak için braket işareti kullanılmıştır.

2. Tiyatro eserlerinde şahısların yapacakları hareketi, alacakları vaziyeti bildirmek için metne karışan bazı fazla sözler veya cümleler braket içine alınır.

Selma [*alay ederek*]. Hu, Efendi, geldiler ! Ben de artık sizden yanayım. Dünkü dediklerimden döndüm.

Osman [*hayretle*]. Sahi mi söylüyorsun !

3. Kitaplarda, bilhassa lûgatlerde bir satıra sığmayan kelime veya heceleri üstünde veya altındaki satırın boşluğuna sıkıştırırken tek braket işareti kullanılır.

1. **TIRNAK.** Bu işaretin kullanıldığı yerler şuralardır :

1. Bir yazıya giren başkasına ait fıkralar veya sözler tırnak işareti içine alınır.

Bu münasebetle aklıma Hâmid'in bir mısraı geldi : « Mecnun bilinir çokça olan akli başında ! »

Hacı Ağa önünde öküzüyle çardağa yaklaşınca ihtiyarlar hep birden, dua eder gibi, « Hayrını göresin, hayrını göresin ! » diye seslendiler.

Sınıfta hoca sordu : « İçinizden kim bana fecri şimalinin sebepler'ini söyleyebilir ? »

Bütün çocuklar susuyordu. Biraz sonra, « Ziyani yok, » dedi, « onun hakiki sebebini daha kimse keşfedememiştir. »

« Zeyni Babacığım, » dedi, « ben küçük,

cahil bir çalikuşundan başka bir şey değilim.»

NOT. Başkasına ait olup ta dolayısıyla anlatılan bir fıkra tırnak işareti içine alınmaz. Hoca, şıfta fecri şimalinin sebeplerini kimin söyleyebileceğini sordu.

2. Tırnak işareti içine alınan bir fıkranın içinde diğer bir fıkra veya bir cümle zikredilmek lâzım gelirse ikinci fıkra tek tırnak işareti içine alınır.

Nermin «Evet,» dedi, «bunu ona söyledğim zaman bana «Yanılıyorsunuz» cevabını verdi.»

3. İktibas edilecek yazı bir paragraftan ziyade olursa her paragrafın başına, bir de son paragrafın nihayetine tırnak işareti konur.

4. Kitap, hikâye, şiir isimleri, musiki parçalarının adı zikredilirken tırnak işareti içine konur. Kitap ismi tırnak işareti içine alınacağına, gazete ve mecmua isimleri gibi, italik harflerle de yazılabilir.

Refik Halid'in «Ayşe Gül» hikâyesini gördünüz mü?

Reşat Nuri'nin Fransızcadan tercüme ettiği *Muhammed'in Hayatı* kitabını okumalısınız.

Dünkü *Cümhuriyet* gazetesinde Peyami Safa'nın çok güzel bir makalesi vardı.

5. Bazı gülünç veya çirkin takma isimler, külhanbeyi ağzı lâkırdılar tırnak işareti içine alınır. Maksat, yazarın bu gibi kelimeleri

adiliklerini bile bile kullandığını anlatmak, okuyandan af dilemektir.

« Kışkırık » çetesini tepelemek için Kozan taraflarında (Men'i Şakavet) kanununu tatbika başladılar.

Üç « papeli » verince onun yalnız malını değil, canını da alırsın.

Yağmurdan ıslanmış « sıçana » döndü.

6. İktibas edilen parça, metin hraflelerinden daha küçük harflerle yazılır veya sahifenin her iki tarafından biraz içeri çekilmiş bir paragraf şeklinde olursa tırnak işareti içine alınmaz.

7. Biribirini takip eden tam cümleler tırnak işareti içine alınır. Eğer araya izah yollu bazı kelimeler girecek olursa veya bu cümleler ayrı ayrı, kesik kesik parçalardan ibaretse tırnak işareti tekrarlanır.

... dedi, « Artık ben sizi dinlemek istemiyorum. Şimdiye kadar verdiğiniz nasihatler yeter. Bundan sonra biraz da kendi kafama göre hareket edeceğim. »

« Artık sizi dinlemek istemiyorum, » dedi. « Şimdiye kadar verdiğiniz nasihatler yeter. Bundan sonra biraz da kendi kafama göre hareket edeceğim. »

« Ne güzel gece » diyordu. « İnsan delidir. » « Bir kibritiniz var mı? »

8. İktibas edilen bir parçanın sonunda nokta ile virgül tırnak işaretinden evvel konur.

Diğer işaretler o parçadan ise tırnaktan evvel, değilse tırnaktan sonra konur.

Vereceği cevap belliydi : «Gelmiyeceğim.»

«Bunu ne vakit keşfettiniz?» diye sordu.

«Onu çoktan biliyordum,» cevabını verdim.

9. Teknik kelimelerle ifadeler, hususî bir manada anlaşılmalari lâzım geldiğini göstermek için, ekseriya tırnak işareti içine alınır.

Planck, her tuli mevç radyasyonunun «quantum» denilen bir miktar enerji ile karışık olduğunu ileri sürmüştür.

10. Çok eskimiş darbimesellerle pek maruf diğer bazı ifadeleri tırnak işareti içine almamalıdır.

Yanlış : «Sükût altındır» sözünü aklından çıkarma.

Doğru : Sükût altındır, sözünü aklından çıkarma.

11. Sorma veya hayret işaretinden sonra tırnak işareti kapanmış ve cümle de bitmiş ise asıl cümleinin istediği nokta terkedilir.

Kürsüden bağırdı, «Beni eyi işitiyor musunuz?»

13. **KARET.** Uzatma işaretinin biraz sivrisine benziyen bu işaret el yazılarında unutulana bir kelime veya cümle bulacağı yere konur ve satırın üstüne unutulmuş olan şey yazılır.

KAPİTAL HARFLER

Kapital denilen büyük harflerin kullanıldığı yerler şuralardır :

1. Her cümle bir kapital ile başlar.
2. Tırnak işareti içine alınan her cümlemin ilk harfi büyük olarak yazılır.

O, suyu içerken ben gülümsüyor,
« Anlaşılan, biçarenin aklında biraz
noksan var » diyordum.

Sonra, ona dönerek « İşinizi bitirince
istediğiniz yere gidebilirsiniz » dedi.
Zavallı çocuk, on gündür, öyle telâş
içinde ki « Ölürüm, ondan vaz geçmem »
diyor.

NOT 1. Eğer işaret içine alınan şey cümle
değilse birinci harf kapital ile başlamaz.

Hizmetimi de, tabiriniz veçhile, « cidden
hizmete mani bir sebep » olmayınca
terk değil, hatta ihmal etmem.

NOT 2. Nakledilen cümle, *dedi, diyordu,*
cevap verdi gibi fiillerle ortadan bölünmüş ise
ikinci parçanın başında kapital bulunmaz.

Ona dönerek « İşinizi » dedim, « bitirince
gidebilirsiniz. »

3. Bir manzumenin her satırının birinci harfi
kapitalle başlar.

Olsandı sen sema, olsandı sen hava,
Alsamdı ben seni dem dem, nefes nefes;
Olsamdı ben zaman, olsandı sen mekân,
Eflâki dolduran bir aşk olurdu, bes.

4. İsmihasların baş harfi. Kemâl Atatürk,
Ankara, Fransa, İngiltere.

NOT. Eğer ismihas birden ziyade kelimelerden teşekkül etmiş ise her kelimesi kapitalle başlar.

Süleymaniye Camii, her gördüğün cami
İngiltere Kralı Paris'e gitti.

Büyük Şef, eyi bir şef

Sakarya Nehri, büyük bir nehir

5. İsmihaslardan yapılan sıfatların ilk harfi kapital ile yazılır. Bu sıfatlar isim gibi kullanılsa da gene kapital ile başlar.

a. Türkçe şiirler, Fransızca kitaplar

b. Biz Almanca, Fransızca da okuruz.

NOT. Eğer bu kabül ismihaslar uzun müddet kullanıldıkları için bir ismi cins halini almış olurlarsa büyük harfle yazılmazlar.

Bu kitap romen ve italik harflerle dizilmiştir.

6. Makam ve memuriyet ünvanları resmî bir surette veya ismihas ile birlikte kullanıldıkları zaman büyük harfle yazılır, aksi takdirde yazılmaz.

a. İstanbul Valisi, Başvekil ile görüştü.

b. Hâkim Rıza ile Dr. Burhaneddin Tugay'ın reyine müracaat ettik.

c. Bugün hâkim de, doktor da bize aynı tavsiyede bulundular.

7. Yalnız bir ismihasın bir parçası olarak kullanıldıkları zaman *nehir, göl, sokak, park, köleç, üniversite, lise, kumpanya, şirket, demiryolu* gibi cins isimleri kapital ile başlar.

a. Ben İstanbul Lisesi talebesiyim.

b. On sekiz yaşında liseyi bitirdim.

c. İstanbul Elektrik Şirketi Devlete geçti.

d. Geçen sene şirket iflâs etmişti.

8. Akralalık ifade eden kelimeler şahıs ismi ile beraber kullanılmış ise kapital ile yazılır, yalnız olursa yazılmaz.

a. Dün Hasan Dayımla Ayşe Teyzemi ziyaret ettim.

b. Yeğenim dayısının evine gitti.

9. Yazı içinde edebî eserlerin ismi geçerken ilk kelime ile bütün diğer ehemmiyetli kelimelerin ilk harfleri büyük yazılır.

Hâmid'in « Macerayı Aşk » ını okumak isterim.

Rıza Tevfik'in « Selma, Sen de Unut, Yavrum » adındaki şiirini beğenir misiniz ?

10. Serlevhalarda her kelimenin baş harfi kapital ile yazılır ; edatlar, küçük harfle.

Amelî Ruhîyat İki Alman Bankası

Matbuat Kanunu Kuran ile İncil

11. Allaha ve mukaddes yazılara ait isimler.

Allah, Çalap, Rap, Cenabı Hak, Yaradan
Kuran, İncil.

12. Mektup başlarında elkapların ilk kelimeleriyle unvanların ve bütün isimlerin ilk harfleri kapital ile, sıfatlar küçük harfle başlar.

Sevgili Kardeşim, Aziz Dostum Ali,
Sevgili aziz Dostum,

Çok muhterem Hocam,

13. Şahıslandırılmış şeylere ait kelimelerin ilk harfleri büyük olur.

a. Ey milletimin lâhzada halkettiği Ordu !

b. Ey büyük Hiç! yeter artık, yeter bu şabedeler.

c. Durolma gönülden olsun ey Nur!

d. Ey Taş, onu hisseder misin sen?

14. Gün, ay, bayram, seyyare, burç ve yıldız isimleri kapital ile başlar; mevsim, arz, güneş, kamer isimleri, küçük harfle.

Pazar, Mart, Kurban Bayramı

Güneşe en uzak olan seyyare Plüto'dur.

Gökte en parlak yıldız Siriüs'tür.

İstanbul'un sonbaharı

Küsufta ay, arzla güneş arasına girer.

15. İsmihasların yerini tutan harfler.

B. M. M. Büyük Millet Meclisi

16. Şark, garp, şimal, cenup kelimeleri yalnız memleketin bir kısmını gösterdikleri zaman büyük harfle yazılır.

a) Kardeşim yarın Şarka gidiyor.

b) Odamın pencereleri şarka bakıyor.

İ T A L İ K H A R F L E R

Gerek el ile gerek yazı makinası ile yazarken italik harflerle basılmasını istediğimiz kelimelerin, kelime gruplarının veya ifadelerin altına bir çizgi çekiniz. İtalik harfle yazılacak kelimeler şunlar olabilir:

1. Gazete ve mecmua isimleri. Fakat kitap, oyun, hikâye isimleri daha ziyade, yukarıda gördüğümüz gibi, tırnak işareti içine alınır.

Bugünkü *Tan*'ı okudunuz mu?

Dünkü *Akbaba*'yı gördünüz mü?

2. Cümle içinde ehemmiyet verilen ve göze

çarpıtılmak istenen kelime ve kelime gruplarıyla ifadeler italik harflerle yazılır.

- a. Hayatta *para meselesi* ehemmiyetlidir.
- b. Söz arasında *anlaşıldı mı efendim* demekten vazgeç.
- c. Yüksek terbiyeden en çok beklediğimiz *şey iyi bir adamı, gördüğümüz zaman, tanımak kabiliyetini bize vermesidir.*
- d. Şunu unutma : *Kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkasına yapma.*

3. Vapur ve tayyare isimleri italik harflerle yazılır. Bunları tırnak içine alanlar da vardır.

Yavuz, Hamidiye, Kocatepe - « Yavuz »

4. Yabancı dillerden gelip te henüz kendi dilimize iyice yerleşmemiş olan kelimeler italik harflerle yazılır.

Bir arabanın *karbüratörü* benzini buhar haline getirmeğe ve onu hava ile karıştırmaya yarar.

PROVADA KULLANILAN İŞARETLER

Matbaada dizilmiş olan yazıların yanlışlarını düzeltmek için provalar üzerinde bazı işaretler kullanılır. Yanlış hangi satırda ise bu işaretler o satırın hizasına konur ; satırlar arasına konmaz. Bu suretle o yazıyı tashih edecek olan mürettip yanlışların nerede olduğunu kâğıdın kenarında görür, sıkıntı çekmeden onları istediğiniz gibi düzeltir.

Bu maksatla kullanılan başlıca işaretler şunlardır :

- 3 Çıkarınız.
- 9 Ters dizilmiş olan bu harfi düzeltiniz.
- >< Harfler veya kelimeler arasını açınız.
- X Harfler veya kelimeler arasını kapayınız.
- > Bu kelime veya satırı sağa çekiniz.
- < Bu kelime veya satırı sola çekiniz.
- ¶ Yeni bir paragraf yapınız.
- ¶.d. Paragraf değil, satırı yürütünüz.
- £ Yanlışlıkla çizilen kelime veya cümleyi düzeltmeyiniz, doğrudur. (Çizilen kelimelerin altına birkaç nokta komalı.)
- § Satırların kenarı bir hizada değil, düzeltiniz.
- X Dikkat ediniz, harf kırıktır, değişik, yukarıya fırlamıştır, v.s.)
- ⊖ Küçük çizgi.
- ⊙ Nokta.
- ∩ Kesme işareti.
- ∪ Harflerin veya kelimelerin yerlerini değiştiriniz.
- kap. Kapital harf kullanınız.
- k.kap. Küçük kapital kullanınız.
- k.h. Küçük harf, büyük değil.
- ital. İtalik harf kullanınız.
- rom. Roman harf kullanınız.
- müs. Müsveddeye bakınız.

PROVA TASHİHİ

a Basma sanatının kimin tarafından
 keşfedildiği hakkında birçok fikirler
 x/ü varsa da bütün otoriteler madenî harfler ital.
 3 dökümünün bulanın Peter Schoeffer hap.
 1 olduğunda mütefikdirler. fakir lavhalar hap./e
 pa/x üzerine oyma yanında yine bu zat ol-
 duğu zannedilmektedir. / Peter Schoeffer Gf
 n ustası Faustun tesvikiyle şteden beri bu rom./ö
 2 sanati ileriletmek fikrini beslemekte
 { olduğundan harfleri bir matris içine ital.
 } kazmak usulünü ~~(binayettillahi Teala)~~ e
 8 keşfetti ve bu sayde bütün harfler hak- e,
 kedilecek yedre teker geldi.)
 4/4d. (Peter Schoeffer gizli, bütün alfabe e/ce/n
 harflerinin matrislerini yaparak bir gün ital.
 ital. ustasına bu matrislerle doğulmuş madenî e/i
 harfler gösterince Faust o kadar memnun x
 oldu kızı ki Christinayı ona vadetti. Bir ital./2
 n müddet sonra da düğünlerini yaptı, fakin O/hap.
 3 kullanılan maden basma kuvvetine ta-
 e hammül idemeyerek kadır yumuşaktı; a/ö
 derecede sertleştiren bir madde katmak
 Çok geçmeden içine bu madenî kâfi i
 y suretile bu kusura da çare bulundu.)
 (teker dökülecek bir hale

PROVANIN DÜZELTİLMİŞİ

Basma sanatının kimin tarafından keşfedildiği hakkında birçok fikirler varsa da bütün otoriteler *madenî harf* dökümünü bulanın PETER SCHOEFFER olduğunda müttefiktirler. Bakır levhalar üzerine oyma yapanın da yine bu zat olduğu zannedilmektedir.

« Peter Schoeffer ustası Faust'un teşvikiyle öteden beri bu sanatı ileriletmek fikrini beslemekte olduğundan harfleri bir *matris* içine kazmak usulünü (biinayetillâhi Tealâ) keşfetti ve bu sayede bütün harfler hakkedilecek yerde teker teker dökülecek bir hale geldi. Peter Schoeffer gizlice bütün alfabe harflerinin *matrislerini* yaparak bir gün ustasına bu *matrislerle* dökülmüş *madenî harfler* gösterince Faust okadar memnun oldu ki kızı *Christina'yı* ona vadetti. Bir müddet sonra da düğünlerini yaptı. Lâkin kullanılan maden, basma kuvvetine tahammül edemeyecek kadar yumuşaktı. Çok geçmeden içine bu *madenî kâfi* derecede sertleştiren bir madde katmak suretiyle bu kusura da *gare* bulundu. »

DOĞRULAR VE YANLIŞLAR

Bu küçük kitabın yeni tabına muhar-
rirlerimizden birkaçının gazetelerde çıkmış
yazılarından yanlış noktalanmış bazı cümle-
lerini nümune olarak alıyoruz. Bu yanlışlar,
tabii, kendilerinin değil, kısmen mürettiplerin,
kısmen de musahhihlerindir. Fakat bu işte
onları da pek kabahatli bulamıyacağız ; çünkü
bizde henüz, maalesef, yerleşmiş bir noktalama
sistemi yoktur. Halbuki bir Avrupa veya Ame-
rika kitabında veya gazetesinde bu yanlışların,
bilâ istisna, bir tekine tesadüf edilemez.
Onların müşterek noktalama kaideleri vardır.
Gönül artık bizde de öyle olmasını istiyor.

Ne yapmalı !

Yanlış : Ümid ederim ki, seyahatte rahatsız
olmadınız, madam ! R. H.

Ki den sonra virgöl istemez ; *Madam* dan
sonra da taaccüp işareti istemez, istifham
işareti ister ; ortada taaccüp edecek bir şey
yok, doğrudan doğruya nazikâne bir sual. Hiç
rahatsız olmadığından emin ise ve sırf nezaket
için bu lâkırdıyı söylüyorsa o vakit nokta
ister.

Yanlış : ... hatırlıyabilirdi : « Ben çiçek kok-
larken o dedrece kuvvetli bir zevk
duyarım ki, bir günah işlediğim
zehabına kapılırım ». R. H.

Doğru : « Ben çiçek koklarken o derece kuvvetli bir zevk duyarım ki bir günah işlediğim zehabına kapılırım. »

Yanlış : — ... Yalnız şurasını söylemek lâzım.
— ... Bir müddet Beyrutta beklemenize mani yoktur. R. H.

Doğru : Neden bu cümlelerin başına üç nokta konmuş, anlıyamadık ! Böyle bir şeyin kitapta yeri yoktur. Makabli atılarak alınmış bir parça değildir.

Yanlış : Yumulan gözler zabitin yüzünden ayrılmıyor ; cevap bekliyor. R. H.

Doğru : Noktalı virgül değil, virgül olacak.

Yanlış : Bunu, millî bir kuruntu ile, kendimiz söylemiyoruz. İ. H.

Doğru : Bunu millî bir kuruntu ile kendimiz söylemiyoruz.

Yanlış : Rus ediplerinden Grigori Petrof'un selis bir Türkçeyle dilimize çevrilen « Beyaz Zambaklar memleketinde » isimli kitabını bilmem gördünüz mü ?

Doğru : Rus ediplerinden Grigori Petrof'un selis bir Türkçeyle dilimize çevrilen « Beyaz Zambaklar Memleketinde » isimli kitabını, bilmem, gördünüz mü ?

Yanlış : O geldi mi, ne düdüğü, ne gürültü ; tren bir hayalet gibi sessizdir. İ. H.

Doğru : O geldimi ne düdüük, ne gürültü ;
tren bir hayalet gibi sessizdir.

Yanlış : Sefir « bu muazzam kalabalık içinde
en methe değer nokta sessizlik ve
disiplindir, diyor, hiçbir bağrıışma ve
uğultu yok. Halbuki alelâde ka-
labalıklarda böyle şeyler eksik olmaz. »

Doğru : Sefir, « Bu muazzam kalabalık içinde
en methe değer nokta sessizlik ve
disiplindir, » diyor, « hiçbir bağrıışma... »

Yanlış : Halbuki bu yazıların maksadı... ne
maksadı ? Eğer o maksat buraya kadar
yazılanlarla anlaşılmadıse bundan sonra
yazılacaklar neye yarar ? İ. H.

Doğru : Halbuki bu yazıların maksadı — ne
maksadı ! Eğer o maksat buraya kadar
yazılanlarla anlaşılmadıysa bundan
sonra yazılacaklar neye yarar !

Yanlış : Bu da tabii müellifin kabahati. H. E.

Doğru : Bu da, tabii, müellifin kabahati.

Yanlış : Piyes için söylediklerimin bir kısmını
isterseniz ihtiyatla telâkki edin. H. E.

Doğru : Piyes için söylediklerimin bir kısmını,
isterseniz, ihtiyatla telâkki edin.

Yanlış : Sorbon Üniversitesinin en yüksek
profesörü ve Yüksek Öğretmen okulu
müdürü olan merhum Gustave

Lanson'un ölmez eseri nice ve nice defalar basılmıştır. A. C.

Doğru : Sorbon Üniversitesinin en yüksek profesörü ve Yüksek Öğretmen Okulu Müdürü...

Yanlış : Fakat, dedim ; Marmara denizinde sinek ? Ada vaurlarında, siz ? M. C.

Doğru : Fakat, dedim, Marmara Denizinde, sinek ? Ada Vapurlarında, siz ?

Bu cümleden tam bir mana çıkaramadığımız için diğer virgüllerle sorma işaretlerine bir şey diyemiyoruz.

Yanlış : Sen şu şaşkınlığa bak, ömrümde ayak basmadığım yere, kiliseye gittim, hem de Ramazanda... P. S.

Doğru : Sen şu şaşkınlığa bak, ömrümde ayak basmadığım yere, kiliseye, gittim, hem de Ramazanda !

« Çıplak şeyler söylediğime bakarak, içinizden neler geçtiğini anlamıyor, değilim. » M. C.

Bu cümlede virgüllerin ikisi de fazla. Mana da müphem, çünkü *bakarak* prediketinin faili birden anlaşılmıyor. Bu cümleyi söyliyen *sinek* tir ; sinek mi bakıyor, yoksa muhatabı olan muharrir mi bakıyor ? Hesapça muharrir bakacak ama bağlandığı cümlenin şekli fena. Bu cümle şöyle yapılsaydı mana, acaba, daha açık olmaz mıydı : Çıplak şeyler söylediğime bakarak içinizden neler geçirdiğinizi anlamıyor

değilim. Birinci virgül zarfımsı bir cümleyi manasını tamamladığı bir cümleden ayırdığı için fazladır; ikinci virgül, nefi edatını fiilinden ayırdığı için.

« Birinci cümlenin sonundaki «gibi» edatından sonra gelen noktanın düşmüş olması, Türkiyeyi de bu memleketler arasında göstermiştir, ki böyle bir düşüncenin benden ne kadar uzak olduğu daha evvelki cümlelerden de, karine ile anlaşılabilir. »

P. S.

Bu uzun cümledeki üç virgülden hiçbirine lüzum yoktur. Çünkü,

(1) *düşmüş olması* sübjekti, *göstermiştir* prediketinden çok uzak değildir;

(2) *ki* iki cümleyi bağladığı için kendinden evvel virgül fazladır;

(3) iki kelime arasında bir münasebet tesis etmek isteyen *den* edatından sonra virgül manasızdır.

Gibi edatı turnak değil, parantez içine alınacaktı.

Yanış: Herkes, bilhassa yüksek tahsil görmüş bir Müddeiumumî bilir ki, heykelde ve tabloda Hazreti Ademin ve Hazreti Havvanın çocukları, babaları ve anneleri kadar hürdürler. Her Müddeiumumî bilir ki devletin resim mektebinde, meselâ Güzel Sanatler Akademisinde. erkek ve kadın canlı modeller anadan doğma çıplak soyunur..

S. B.

Doğru : Herkes, bilhassa yüksek tahsil görmüş bir müddeiumumî bilir ki heykelde ve tabloda Hazreti Adem'in ve Hazreti Havva'nın çocukları, babaları ve anneleri kadar hürdürler. Her müddeiumumî bilir ki devletin resim mektebinde, meselâ, Güzel Sanatler Akademisei'nde erkek ve kadın, canlı modeller, anadan doğma çıplak soyunur.

Yanlış : Lâkin, acaba, sayısını muhafaza edip sade iki isim değiştirerek: «Önümüzdeki haftalar içinde on tane İzlanda dridnotunun Arabul limanına geleceğini» haber verseydim ne olurduunuz. E. T.

Doğru : Lâkin, acaba, sayısını muhafaza edip sade iki isim değiştirerek «önümüzdeki haftalar içinde on tane İzlanda dridnotunun Arabul limanına geleceğini» haber verseydim ne olurduunuz !

Yanlış : Şehir tiyatrosunun bile, gazetede ilânını okurken, adamın zihni o uğursuz kadına saplanıyor.. E.T.

Doğru : Şehir Tiyatrosunun bile gazetede ilânını okurken adamın zihni o uğursuz kadına saplanıyor.

Yanlış : Tabiatın ortasında biraz gezmeğe çıktık midî, gelsin patlican dolması...

Tiyatroya gittik midi de eskiden gene
dolmalar helvalar vardı. V. N.

Doğru : Tabiatın ortasında biraz gezmeğe
çıktıkmydı gelsin patlican dolması.
Tiyatroya gittikmydi de eskiden gene
dolmalar, helvalar vardı.

Yanlış : Fransız kültürü, Türkiyede bile
otomobille koşuyor ; Türk kültürü
yaya kalıyor. Bir de başımı sol tarafa
çevirince ne göreyim ? Yaya kaldırmı
üstüne serili Türkçe kitaplar... S. B.

Doğru : Fransız kültürü Türkiye'de bile oto-
mobille koşuyor, Türk kültürü yaya
kalıyor. Bir de, başımı sol tarafa
çevirince ne göreyim: yaya kaldırmı
üstüne serili Türkçe kitaplar !

Yanlış : Çocuğu düşünen ve düşündüğünü
ifade edebilen bir mahlûk haline
getiren, yani adam eden, insan eden
ders ; ona insan olduğunu bu toprak
üzerindeki hayvanlardan herhangi biri
olmayıp bir mission'u bulunduğunu
hissettiren ; onu cemiyete ve bütün
insanlığa bağlayan ders edebiyat
dersidir. N. A.

Doğru : Çocuğu, düşünen ve düşündüğünü
ifade edebilen bir mahlûk haline
getiren, yani adam eden, insan eden
ders, ona insan olduğunu, bu toprak
üzerindeki hayvanlardan herhangi biri

olmayıp bir *mission*'u bulunduğunu hissettiren, onu cemiyete ve bütün insanlığa bağlayan ders edebiyat dersidir.

Yanlış : Bu münasebetlerde, Hariciye Vekilimiz Sükrü Saracoğlunun Moskova seyahatindenberi, anormal bir değişiklik husule gelmiş değildir. Y. N.

Doğru : Bu münasebetlerde Hariciye Vekilimiz Sükrü Saracoğlu'nun Moskova seyahatinden beri *anormal* bir değişiklik husule gelmiş değildir.

Yanlış : Dost milletin bir müddetten beri boş duran Ankara elçiliğine Von Papen gibi mühim bir şahsiyetin tayin edilmesi Alman matbuatında Türk - Alman dostluğuna dair hararetli neşriyat yapılmasına vesile teşkil etmektedir. N. N.

Doğru : Dost milleltin bir müddetten beri boş duran Ankara Elçiliğine von Papen gibi mühim bir şahsiyetin tayin edilmesi, Alman matbuatında Türk - Alman dostluğuna dair hararetli neşriyat yapılmasına vesile teşkil etmektedir.

Yanlış : 1. Evet! şu mart ayı gerçekten uğursuz aydır!

2. Bütün gizli dertler, bu ayda depresir!
3. Kış desek, kış değildir. Bahar desek bahar değildir. S. G.

Doğru : 1. Evet, şu Mart ayı gerçekten uğursuz aydır.

2. Bütün gizli dertler bu ayda depresir.
3. Kış desek kış değildir ; bahar desek bahar değildir.

Yanlış : Bir aralık, « Vatandaş, Türkçe konuş ! » diye levhalar asmıştık. Asıl « vatandaş, gürültü etme ! » diye levhalar yazılmalı. İ. H.

Doğru : Bir aralık, « Vatandaş, Türkçe konuş » diye levhalar asmıştık ; asıl « Vatandaş gürültü etme » diye levhalar yazılmalı.

Yanlış : Bunlar, daha ziyade dostluk muahedeleri idi ; yenisini yapacak olduktan sonra eskileri yırtmanın manası nedir ? A. D.

Doğru : Dunlar, daha ziyade, dostluk muahedeleri idi ; yenisini yapacak olduktan sonra eskileri yırtmanın manası nedir !

Yanlış : Değiştirmek istediği varsa, yırtmadan düzeltmek kabildi. Fakat asıl tezat şundadır : kendisi İngiltere ve Lehistanla dostluktan bahsediyor ; bunlara taarruz niyetinde olmadığını söylüyor.

Doğru : Değiştirmek istediği varsa yırtmadan düzeltmek kabildi. Fakat asıl tezat şundadır : kendisi İngiltere ve Lehistan'la dostluktan bahsediyor. bunlara... A. D.

Yanlış : Ve bu küçük devlet, ilk silâh şakırtısını duyar duymaz, aşağı Şilezvig'i Almanyaya takdim edip başını belâdan kurtaracaktır. A. D.

Doğru : Ve bu küçük devlet ilk silâh şakırtısını duyar duymaz aşağı Şilezvig'i Almanyaya takdim...

Yanlış : « Bu iman, harp tehlikesinin manevî ve ruhî amilidir. » A. D.

Doğru : Bu iman harp tehlikesinin...

Yanlış : Beşeriyetin her felâketten bir ders almadığına nasıl hükmedebilir ki, artık bir şehir halkını kılıçtan geçirmek ; esirleri — kendilerine kazdırılan — hendeklere diri diri doldurup öldürmek ; sulh zamanında olduğu gibi harpte de muhakemesiz adam katletmek yoktur ! V. N.

Doğru : Beşeriyetin her felâketten bir ders almadığına nasıl hükmedebilir ki artık bir şehir halkını kılıçtan geçirmek, esirleri kendilerine kazdırılan hendeklere diri diri doldurup öldürmek,

sulh zamanında olduğu gibi harpte de muhakemesiz adam katletmek yoktur.

Yanlış : Nasıl ? Avrupanın her tarafında ve tekrar tekrar basılan, satılan, okunan bir kitap Türkiyede mahkemeye mi verilmiş ? P. S.

Doğru : Nasıl, Avrupa'nın her tarafında tekrar tekrar basılan, satılan, okunan bir kitap Türkiye'de mahkemeye mi verilmiş !

Yanlış : Yeni Alman elçisini Türk efkârı umumiyesine ayrıca tanıtmğa bilmem lüzum var mı ? N. N.

Doğru : Yeni Alman Elçisini Türk efkârı umumiyesine ayrıca tanıtmğa, bilmem, lüzum var mı ?

Yanlış : Müsaade buyurunuz da sözümüzü bitirelim : Bizim toprağımız Şark, fakat başımız Garbdır. A. C.

Doğru : Müsaade buyurunuz da sözümüzü bitirelim : Bizim toprağımız şark, fakat başımız garptir.

Şark, garp, şimal, cenup kelimeleri ancak memleketin bir kısmını gösterdikleri zaman büyük harfle yazılır. Nitekim. muharrir de aynı kelimeleri makalesinin biraz yukarısında küçük harfle yazmıştır. Yukarıda küçük, aşağıda büyük ! Kararsızlık.

B Ü Y Ü K T A K V İ M

B. T O V E N

T A K V İ M İ

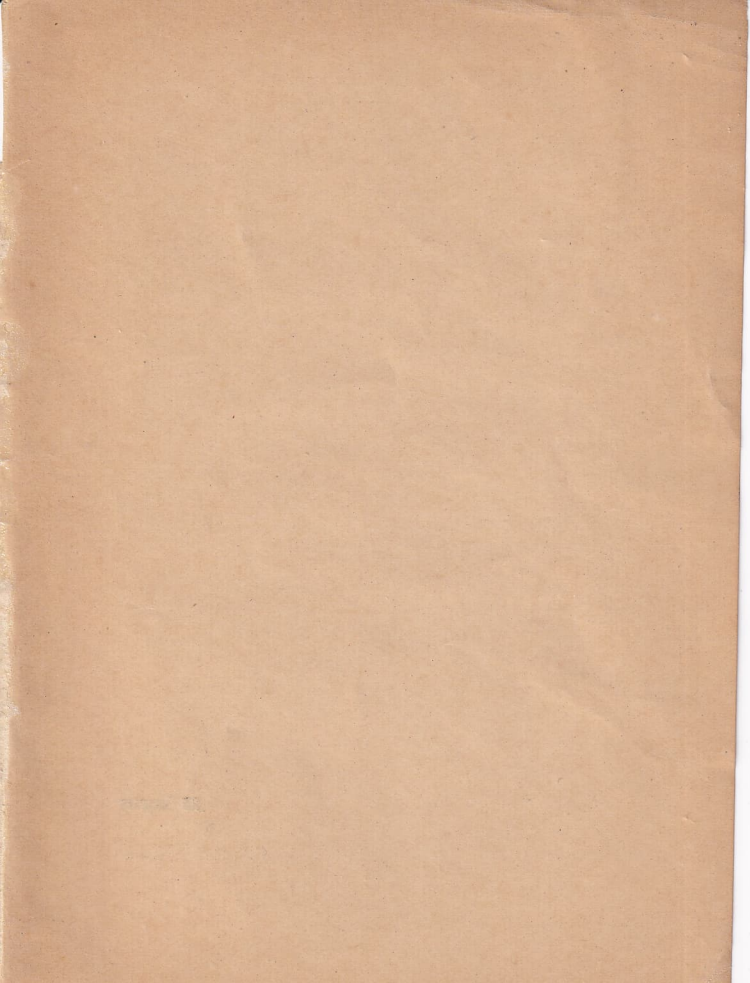
Bu duvar takvimi gerek içindeki yazılar, gerek baskı ve nefaset itibariyle şimdiye kadar yurdumuzda çıkan bütün takvimlerin en zengini ve en temizidir. Bu üstünlüğü anlamak için herhangi bir günde diğer bütün duvar takvimleriyle seri ve sathî bir mukayese kâfidir. Bu cihetten fazla söze hacet yoktur. Zevkiniz bunun güzelliğini ve mükemmeliyetini bir bakışta kestirecektir.

İçinde herkesin işine yarıyacak ciddî, ilmî, fennî, sıhhî her türlü malûmat vardır. Bütün namaz vakitleri, bayram namazları en dikkatli hesaplarla tayin edilmiş, alaturka ve alafranga saatlerle gösterilmiştir. Hulâsa B. T O V E N T A K V İ M İ üç, dört cilt kitaba sığmıyacak taşkın ve faydalı bilgiler, ilmî yeni keşifler, nefis şiirler, seçme mânîler, gülünç hikâyeler ve lâtifelerle doludur. Bu takvimi bir defa görmek söylediklerimizin ne kadar ciddî ve hakikî olduğunu isbata kâfidir.

Her sene çıkar. Fiyatı bir liradır.

KANAAT KİTABEVİ — ANKARA CADDESİ
İ S T A N B U L

AHMET SALT MATBAASI

25 kuruş